

**ХАРКІВСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ
ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії

 К.П. Вініченко

«31» травня 2017 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

для абітурієнтів
на основі повної загальної середньої освіти

Розглянуто і затверджено
на засіданні циклової комісії
гуманітарних дисциплін
Протокол № 10

« 30 » травня 2017 р.

 О.В. Неонета

2017 р.

1. ВСТУП

Програма вступних випробувань для абітурієнтів з історії України укладена на основі «Програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України» (Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 05.11.2014 № 1276).

Мета вступних випробувань з історії України – оцінювання рівня сформованості історичної компетентності випускника школи, визначення відповідності навчальних досягнень абітурієнта освітньому стандарту та чинній навчальній програмі.

Завдання вступних випробувань:

- визначити рівень набутих знань і умінь;
- перевірити сформовані у абітурієнтів знання про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів, а також сформованість у абітурієнтів загальнопредметних історичних умінь;
- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, поняття, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури;
- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, встановлювати відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами, епохами;
- локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти (події, явища, процеси) на карті;
- описувати хід, зовнішні ознаки подій, пам'ятки культури різних епох;
- характеризувати (визначати істотні характерні риси, складові, етапи, віхи) подій, явищ і процесів минулого, діяльність видатних історичних постатей;
- встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою;
- розпізнавати найвидатніші культурні пам'ятки, описувати їх, визначати архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, розкривати їхнє значення в українській культурній спадщині;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися в житті людства, значення найважливіших подій в історії України;
- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення; – давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати їх і доречно вживати;
- працювати з історичними документами різного змісту, а саме: встановлювати відповідність між змістом фрагмента документа та певною епохою, аналізувати зміст фрагмента історичного документа та пояснювати основні ідеї, які він висвітлює.

Програма вступних випробувань включає всі розділи програмних курсів з історії України відповідно стандартного та академічного рівнів.

Обсяг знань історичної номенклатури, термінів і понять визначається в межах діючої програми та чинних підручників.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

№ п/п	Назва розділу, теми	Зміст	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1.	Стародавня історія України	<p>Факти: Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.</p> <p>Дати: IV - середина III тис. до н.е. – розселення племен трипільської культури на території України; V - VII ст. – Велике розселення слов'ян.</p> <p>Поняття та терміни: «історичні джерела», «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «колонізація».</p>	<p>Позначати на картосхемі місця основних стоянок людей кам'яного віку на теренах сучасної України (Королеве, Кіік-Коба, Кирилівка, Мізин); території розселення трипільців, кіммерійців, скіфів і сарматів, місце розташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму (Тіра, Ольвія, Пантікапей, Херсонес), напрямки розселення слов'ян під час Великого переселення народів.</p> <p>Характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської культури, кіммерійців, скіфів, давніх слов'ян.</p> <p>Визначати риси неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму, наслідки та значення Великого розселення слов'ян.</p>
2.	Виникнення та розквіт Давньоруської держави	<p>Факти: Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Давньоруської держави. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князування Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як</p>	<p>Позначати на картосхемі території розселення східнослов'янських племінних союзів у VIII - IX ст., шлях «з варяг у греки», територіальні межі Давньоруської держави за Олега та Ярослава Мудрого.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню</p>

		<p>державної релігії. Спорудження Софійського собору.</p> <p>Дати: 882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом; 988 р. – запровадження християнства як державної релігії; 1019 - 1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві.</p> <p>Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий.</p> <p>Поняття та терміни: «племінний союз», «князь», «язичництво», «християнство».</p>	<p>політику Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, Володимира Великого та Ярослава Мудрого.</p> <p>Визначати значення та наслідки внутрішньо- та зовнішньополітичної діяльності князів доби, передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії.</p>
3.	<p>Давньоруська держава за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава</p>	<p>Факти: Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.</p> <p>Дати: 1097 р. – Любецький з'їзд князів; 1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах; 1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави; 1238 - 1264 рр. – правління Данила Романовича; 1240 р. – захоплення Києва монголами.</p> <p>Персоналії: Володимир Мономах, Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.</p> <p>Поняття та терміни: «роздробленість».</p>	<p>Позначати на картосхемі Київське, Чернігівське, Переяславське князівства, Галицько-Волинську державу за часів правління Данила Романовича; напрямки походів монголів у південно-західні руські землі.</p> <p>Характеризувати розвиток Київського, Чернігівського, Переяславського князівств, Галицько-Волинської держави, внутрішню та зовнішню політику Володимира Мономаха, його сина Мстислава, Данила Романовича, Юрія I Львовича, залежність українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування.</p> <p>Визначати значення та наслідки Любецького з'їзду князів, причини та сутність політичної роздробленості Давньоруської держави, особливості процесу формування та значення утворення Галицько-</p>

4.	<p>Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Давньоруської держави та Галицько-Волинської держави у IX - XIV ст.</p>	<p>Факти: Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Давньоруської держави та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності. Розвиток культури та освіти Давньоруської держави та Галицько-Волинської держави.</p> <p>Дати: 1056 - 1057 рр. – створення Остромирового Євангелія; 1113 р. – укладення «Повісті минулих літ»; 1187 р. - створення «Слова о полку Ігоревім», перша згадка назви «Україна».</p> <p>Персоналії: літописець Нестор, Іларіон, іконописець Алімпій.</p> <p>Поняття та терміни: «вотчинне землеволодіння», «бояри», «смерди», «ікони», «билини», «літопис», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра».</p>	<p>Волинської держави.</p> <p>Характеризувати політичний і соціальний устрій Давньоруської держави та Галицько-Волинської держави, становище представників різних соціальних станів, стан розвитку господарства та торгівлі, здобутки в галузі писемності, освіти, літератури, архітектури та образотворчого мистецтва.</p> <p>Визначати значення Давньоруської держави та Галицько-Волинської держави в історії українського народу та в загальноєвропейській історії.</p>
5.	<p>Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV - першій половині XVI ст.)</p>	<p>Факти: Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхід українських земель до складу інших держав. Кревська унія. Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти.</p> <p>Дати: 1362 р. – битва на р. Сині Води; 1385 р. – укладення Кревської унії; 1449 р. – утворення Кримського ханства; 1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства; 1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах.</p>	<p>Позначати на картосхемі територіальні межі держав, у складі яких перебували етнічні українські землі, територію Кримського ханства.</p> <p>Характеризувати політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського та інших держав до і після Кревської унії, соціально-економічний розвиток українських земель, становище суспільних станів, здобутки в галузі освіти та культури, архітектури.</p> <p>Визначати особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського, причини та наслідки Кревської унії, причини виникнення</p>

		<p>Персоналії: Хаджі Гірей, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.</p> <p>Поняття та терміни: «шляхта», «панщина», «магдебурзьке право», «магістрат», «цехи», «дума».</p>	українського козацтва.
6.	Українські землі в першій половині XVI ст.	<p>Факти: Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.</p> <p>Дати: 1556 - 1561 рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Січі; 1569 р. – Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої; 1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.</p> <p>Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров.</p> <p>Поняття та терміни: «українська шляхта», «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «клейноди», «греко-католицька церква», «братство».</p>	<p>Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри, терени Запорозької Січі, напрямки козацьких походів.</p> <p>Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі освіти та науки; військово-політичну організацію козацтва; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, православних братств.</p> <p>Визначати причини та наслідки Люблінської унії, перших козацьких повстань, значення братського руху.</p>
7.	Українські землі в першій половині XVII ст.	<p>Факти: Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі, що входили до складу різних держав у зазначений період; воєводства Речі Посполитої на українських землях.</p> <p>Характеризувати соціально-економічне та політичне становище на українських землях,</p>

		<p>повстання 1620-х – 1630-х рр. Дати: 1621 р. – Хотинська війна; 1637 - 1638 рр. - повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні; 1632 р. – утворення Києво-Могилянського колегіуму. Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила, Іпатій Потій, Йов Борецький. Поняття та терміни: «покозачення».</p>	<p>становище православної та греко-католицької церков. Визначати наслідки та значення «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 20-30 рр.</p>
8.	<p>Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.</p>	<p>Факти: Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького. Дати: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва; укладення Зборівського договору; 1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору; 1652 р. – Батозька битва; 1654 р. – укладення українсько-російського договору. Персоналії: Б. Хмельницький, І. Богун. Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина».</p>	<p>Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни. Характеризувати відносини Війська Запорізького з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-російського договору 1654 р. Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Порівнювати наслідки та значення найважливіших битв Національно-визвольної війни.</p>
9.	<p>Українські землі в 60-80-ті рр. XVII ст.</p>	<p>Факти: Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького,</p>	<p>Позначати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії,</p>

		<p>П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p> <p>Дати: 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівський договір; 1681 р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир».</p> <p>Персоналії: І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко, І. Брюховецький, І. Сірко, Ю. Хмельницький, Д. Многогрішний, І. Самойлович.</p> <p>Поняття та терміни: «Руїна».</p>	<p>Польщі.</p> <p>Характеризувати зовнішню та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя.</p> <p>Визначати причини та наслідки московсько-української війни 1658-1659 рр.; Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель.</p> <p>Порівнювати адміністративно-політичний устрій Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини.</p>
10.	Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.	<p>Факти: Гетьманування І. Мазепи, І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Розвиток культури та освіти.</p> <p>Дати: 1708 - 1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи; 1709 р. – Полтавська битва; 1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика; 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.</p> <p>Персоналії: І. Мазепа, І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, П. Орлик, Ф. Прокопович.</p> <p>Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи».</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі, що входили до складу різних держав у зазначений період; території, підвладні гетьманам Лівобережної України.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику гетьманів у зазначений період, діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика; перебіг подій національно-визвольної акції гетьмана І. Мазепи.</p> <p>Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель.</p>
11.	Українські землі в	Факти:	Позначати на картосхемі

	<p>другій половині XVIII ст.</p>	<p>Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти.</p> <p>Дати: 1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорозької Січі; 1783 р. – царський указ про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України.</p> <p>Персоналії: К. Розумовський, П. Калнишевський, Г. Сковорода, М. Березовський, І. Григорович-Барський.</p> <p>Поняття та терміни: «автономія», «Нова (Підпільненська) Січ», «Задунайська Січ», «Коліївщина», «паланка», «зимівник».</p>	<p>українські землі, що входили до складу різних держав у зазначений період; територіальні зміни, що відбулися на українських землях внаслідок поділів Речі Посполитої.</p> <p>Характеризувати основні напрямки політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально-адміністративного устрою та господарського життя Нової (Підпільненської) Січі.</p> <p>Визначати причини гайдамацького та опришківського рухів, скасування гетьманства і ліквідації Запорозької Січі, наслідки ліквідації Запорозької Січі та Гетьманщини, поділів Польщі, приєднання земель Правобережної України та Криму до Росії; значення Запорозької Січі й Гетьманщини в історії України.</p>
<p>12.</p>	<p>Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.</p>	<p>Факти: Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка.</p> <p>Дати: 1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського; грудень 1825 - січень 1826 рр. –</p>	<p>Позначати на картосхемі українські губернії у складі Російської імперії.</p> <p>Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту українського населення, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади та діяльність Кирило-Мефодіївського</p>

		<p>повстання Чернігівського полку; 1830-1831 рр. – Польське повстання; 1846 - 1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Персоналії: І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак, Т. Шевченко. Поняття та терміни: «промисловий переворот», «нація», «національне відродження», «національна ідея», «декабристи», «масонство».</p>	<p>братства, економічний розвиток і соціальні відносини. Визначати причини та значення антикріпосницького руху в українських землях у складі Російської імперії, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.</p>
13.	Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	<p>Факти: Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР). Дати: 1816 рр. – Товариство галицьких греко-католицьких священників; 1833 - 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині. Персоналії: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, Л. Кобилиця, І. Могильницький.</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії. Описувати перебіг національно-визвольного руху в Галичині під час революції 1848 - 1849 рр. в Австрійській імперії. Характеризувати політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки. Реформи Марії-Терези та Йосифа II. Початок національного відродження, форми соціального протесту населення. Визначати наслідки та значення подій 1848 – 1849 рр., причини та значення антикріпосницького руху в західноукраїнських землях.</p>
14.	Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.	<p>Факти: Національне відродження. Відкриття університетів. Зміни в освіті. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва. Дати: 1805 р. – відкриття університету в Харкові; 1834 р. – відкриття університету в Києві. Персоналії:</p>	<p>Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури цього періоду, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців. Визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII - першої половини XIX ст., причини культурних</p>

		П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, М. Остроградський, В. Каразін.	зрушень у першій половині XIX ст.
15.	Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	Факти: Реформи 60 - 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Дати: 1863 р. – Валувський циркуляр; 1876 р. – Емський указ. Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко. Поняття та терміни: «земства», «громадівський рух», «Братство тарасівців».	Характеризувати основний зміст реформ 1860 - 1870-х рр., особливості проведення реформ на українських землях, зміни у соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації, національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національна політика Росії, основні погляди та напрямки діяльності громадівців. Визначати наслідки промислового перевороту, здобутки національного руху на українських землях у складі Російської імперії.
16.	Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.	Факти: Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Дати: 1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»; 1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (від 1892 р. - Наукового товариства ім. Т. Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. – створення УНДП.	Характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., зміни у соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху: москвофілів та народовців; діяльність «Просвіти» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині. Визначати причини трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху, особливості українського національного руху, напрями діяльності і здобутки провідних діячів Західної України у визвольному русі другої половини XIX ст.

		<p>Персоналії: Ю. Бачинський, М. Грушевський, С. Левицький, М. Павлик, І. Франко.</p> <p>Поняття та терміни: «трудова міграція», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «партія», «нова ера».</p>	
17.	Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.	<p>Факти: Піднесення української культури. Освіта. Розвиток науки. Розвиток літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.</p> <p>Дати: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету.</p> <p>Персоналії: І. Мечников, Д. Заболотний, Д. Яворницький, А. Кримський, Леся Українка, І. Франко, І. Карпенко-Карий, М. Кропивницький, М. Садовський, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, С. Васильківський, М. Леонтович, С. Крушельницька, М. Заньковецька.</p> <p>Поняття: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».</p>	<p>Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини XIX - початку XX ст., розвиток літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їх вплив на розвиток культури.</p> <p>Визначати умови розвитку культури у другій половині XIX - на початку XX ст., творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.</p>
18.	Українські землі у складі Російської імперії на початку XX ст.	<p>Факти: Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Становлення і консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька і автономістська течії в національному русі. Події революції 1905 - 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907 - 1914 рр. Земельна реформа</p>	<p>Характеризувати особливості економічного розвитку Наддніпрянської України (процес монополізації, розвиток сільського господарства, процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі, національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905 - 1907 рр., діяльність</p>

		<p>П. Столипіна та її вплив на Україну.</p> <p>Дати: 1900 р. – утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України.</p> <p>Персоналії: Є. Чикаленко, С. Єфремов, С. Петлюра, М. Міхновський.</p> <p>Поняття та терміни: «монополія», «економічна криза».</p>	<p>українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні.</p> <p>Визначати основні тенденції соціально-економічного та політичного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст., причини та наслідки посилення національного гніту у 1907 - 1914 рр., напрями діяльності і здобутки діячів національного руху на українських землях у складі Російської імперії.</p>
19.	Західноукраїнські землі на початку XX ст.	<p>Факти: Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.</p> <p>Персоналії: А. Шептицький, К. Трильовський, І. Боберський, А. Волошин.</p>	<p>Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність західноукраїнського політичного руху на початку XX ст., національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт».</p> <p>Визначати причини активізації західноукраїнського політичного руху на початку XX ст., роль А. Шептицького у піднесенні національного життя на західноукраїнських землях. Результати боротьби національного руху Західної України на початку XX ст.</p>
20.	Україна в Першій світовій війні	<p>Факти: Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо</p>	<p>Позначати на картосхемі військові події на території України в 1914 - 1916 рр.</p> <p>Характеризувати</p>

		<p>війни. Перебіг воєнних дій на території України. Діяльність австрійської та російської адміністрації в Галичині. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.</p> <p>Дати: Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України.</p> <p>Персоналії: К. Левицький, Д. Дорошенко, О. Бобринський.</p> <p>Поняття та терміни: «Світова війна», «Союз визволення України», «Головна українська рада», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство».</p>	<p>територіально-політичні плани і наміри ворогуючих держав щодо українських земель, еволюцію позиції українських політичних сил щодо війни, соціально-економічне та суспільно-політичне становище населення впродовж війни, динаміку змін в свідомості різних соціальних верств українського суспільства.</p> <p>Визначати соціально-економічні та політичні наслідки війни для українського суспільства.</p>
21.	Українська революція	<p>Факти: Револуційні події в Україні у 1917 - на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради). Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.</p> <p>Дати: Березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради; Квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес; Червень 1917 р. – Перший Універсал Центральної Ради; Липень 1917 р. – Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників; Листопад 1917 р. – Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР;</p>	<p>Позначати на картосхемі Українську Народну Республіку, держави, що межували з УНР, напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з радянською Росією, місця найбільших боїв.</p> <p>Характеризувати процес утворення та еволюції Української Центральної Ради, діяльність українських партій, політичних діячів в історії періоду, «регіональні радянські республіки», процес «українізації» частин російської армії, основні положення I, II, III та IV Універсалів УЦР, особливості соціально-економічного становища, настрої населення за часів революції, взаємовідносини УЦР із Тимчасовим урядом, перебіг та результати боротьби за владу в Києві в жовтні - листопаді 1917 р., перебіг першої війни радянської Росії з УНР.</p> <p>Визначати причини</p>

		<p>Січень 1918 р. – Четвертий Універсал Центральної Ради, проголошення незалежності УНР.</p> <p>Персоналії: М. Грушевський, С. Єфремов, В. Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський.</p> <p>Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Народний секретаріат», «українізація армії», «регіональні республіки».</p>	<p>Української революції, її характер, місце різних політичних сил у подіях періоду; причини прийняття Універсалів УЦР, їх історичне значення, місце і роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; Ультиматуму Раднаркому в політиці більшовиків щодо усунення УЦР; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР, здобутки і прорахунки УЦР у державотворчому процесі.</p>
22.	Україна в боротьбі за збереження державної незалежності	<p>Факти: Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Гетьманський переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.</p> <p>Дати: Січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу; 29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського; 14 листопада 1918 р. – утворення Директорії; Листопад 1918 р. –</p>	<p>Позначати на картосхемі хід воєнних дій на території України в 1918 - 1921 рр.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, УСРР, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918-1921рр.</p> <p>Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; особливості внутрішньої та зовнішньої ситуації в УНР часів Директорії; причини та наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавського договору; причини поразки національно-визвольних змагань (національно-демократичної революції в Україні), історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки).</p>

		<p>проголошення ЗУНР; 22 січня 1919 р. – Акт злуки; Грудень 1919 - травень 1920 – перший «Зимовий похід» військ УНР; Квітень 1920 р. – Варшавська угода; Березень 1921 р. – Ризький мир; Листопад 1921 р. – Другий «Зимовий похід» військ УНР. Персоналії: П. Скоропадський, К. Левицький, Д. Вітовський, Є. Петрушевич, С. Петлюра, В. Винниченко, Х. Раковський, Н. Махно, Ю. Тютюнник. Поняття та терміни: «Директорія», «Українська Галицька армія», УСРР, «воєнний комунізм».</p>	
23.	Українська СРР в умовах нової економічної політики	<p>Факти: Входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Політика «коренізації» в УСРР (українізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 20-х рр. Боротьба з націонал-комунізмом. Дати: 1922 р. – входження УСРР до складу СРСР; 1921 - 1923 рр. – голод в Україні; 1923 р. – початок політики «українізації»; 1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію. Персоналії: Л. Каганович, О. Шумський, М. Скрипник, М. Волобуєв, М. Хвильовий (Фітільов), Г. Юра, Л. Курбас, М. Бойчук, О. Довженко. Поняття та терміни: «індустріалізація», «українізація», «автокефальна церква».</p>	<p>Позначати на картосхемі зміни у адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921 - 1928 рр. Характеризувати неп та її складові, процес стабілізації економічного і соціального життя в Україні, політику більшовиків щодо релігії та церкви в Україні, політику «українізації» та її наслідки, особливості розвитку української культури в цей період. Визначати причини та наслідки «українізації», її вплив на українську культуру й ментальність населення УСРР, вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні. Порівнювати політику «воєнного комунізму» та нову економічну політику (неп) в УСРР.</p>

24.	Радянська модернізація України	<p>Факти: Радянська модернізація в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Згортання українізації.</p> <p>Дати: 1928-1938 рр. – період радянської модернізації в Україні; 1928 р. – Шахтинська справа; 1929 р. – справа СВУ; 1929 р. – рік великого перелому, початок суцільної колективізації; 1932 - 1933 рр. – Голодомор – геноцид українського народу; 1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва.</p> <p>Персоналії: О. Стаханов, П. Постишев, С. Косіор, М. Скрипник, Й. Сталін.</p> <p>Поняття та терміни: «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «розстріляне відродження».</p>	<p>Позначати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані за часів модернізації.</p> <p>Характеризувати сутність та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації в Україні, взаємозв'язок між різними складовими економічної політики сталінського режиму (індустріалізація, колективізація). Зміни в соціальній структурі населення. Особливості суспільно-політичного та культурного життя періоду.</p> <p>Визначати причини та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, зв'язки між радянською модернізацією і зміною соціальної структури українського радянського суспільства, масовими репресіями в Україні. Причини та наслідки Голодомору 1932- 31 33 рр.</p> <p>Порівнювати політику непу та економічну політику 1930-х років.</p>
25.	Західноукраїнські землі	<p>Факти: Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Різні течії в суспільно-політичному русі, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.</p> <p>Дати: 1929 р. – утворення ОУН; 1930 р. – польська «пацифікація» у Східній Галичині; 15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.</p> <p>Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, С. Бандера, А. Мельник, В. Липинський, А. Волошин.</p> <p>Поняття та терміни:</p>	<p>Позначати на карті території, що входили до складу Польщі, Румунії, Чехословаччини.</p> <p>Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на становище західноукраїнських земель, політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х роках.</p> <p>Визначати міжнародні чинники розподілу</p>

		«осадництво», «пацифікація», «русофільство», «русинство», «українофільство».	українських земель між іншими державами на початку 1920-х рр. та їх наслідки для населення, причини та наслідки діяльності політичних сил у західноукраїнських землях у цей період.
26.	Україна під час Другої світової війни	<p>Факти: Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни. Встановлення нацистського окупаційного режиму. Розгортання радянського партизанського руху. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Визволення України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Перемога у Великій Вітчизняній війні.</p> <p>Дати: 23 серпня 1939 р. – радянсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа); 1 вересня 1939 р. – початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р. – вступ Червоної армії на територію західної України; Листопад 1939 р. – Східну Галичину і Волинь включено до складу УРСР; 2 серпня 1940 р. – Південну і Північну Бессарабію та Північну Буковину включено до складу УРСР; 22 червня 1941 р. – початок Великої Вітчизняної війни; 30 червня 1941 р. – проголошення Акта відновлення Української Держави; Грудень 1942 р. – початок звільнення України; 6 листопада 1943 р. – визволення Києва; Січень – лютий 1944 р. – Корсунь-Шевченківська наступальна операція; Вересень – жовтень 1944 р. –</p>	<p>Позначати на карті українські землі, приєднані до УРСР в результаті реалізації радянсько-німецьких договорів 1939 р.; місця, пов'язані з початком та завершенням визволення України від німецьких загарбників, битв і військових операцій, окупаційні зони, на які була розділена Україна, території поширення та активних дій різних течій руху Опору.</p> <p>Характеризувати суть гітлерівського плану «Ост», нацистський «новий порядок» в Україні, діяльність радянських партизан та українського визвольного руху.</p> <p>Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель; політики радянської новопрієднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941 р., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу над Німеччиною та її союзниками.</p> <p>Описувати мобілізаційні заходи, процес окупації України, перебіг найважливіших військових подій 1941-1945 рр., депортацію кримських татар та інших народів Криму.</p>

		<p>Карпатсько-Ужгородська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р. – визволення всієї території України; 9 травня 1945 р. – завершення Великої Вітчизняної війни, День Перемоги. Персоналії: С. Тимошенко, М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, О. Сабуров, А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич, О. Довженко, О. Теліга. Поняття та терміни: «план «Ост», «новий порядок», «Голокост», «колабораціонізм», «рух Опору», «депортація», «радянізація».</p>	
27.	<p>Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – початку 50-х рр.</p>	<p>Факти: Зовнішньополітична діяльність УРСР. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова промисловості. Голод в Україні 1946-1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Розгортання ідеологічних кампаній. Дати: Квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН; Березень 1946 р. – «саморозпуск» УГКЦ; 1946-1947 рр. – голод в Україні; Квітень-липень 1947 р. – операція «Вісла». Персоналії: Д. Мануїльський, О. Гончар, Й. Сліпий. Поняття та терміни: «операція «Вісла», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина».</p>	<p>Позначати на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України. Характеризувати зовнішньополітичну діяльність УРСР у повоєнні роки та політику влади щодо економічного, соціально-політичного, релігійного, культурного та повсякденного життя населення, хід операції «Вісла», процеси радянізації західних областей України. Визначати причини та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній, голоду в Україні, «саморозпуску» УГКЦ.</p>
28.	<p>Україна в умовах десталінізації</p>	<p>Факти: Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950-1960-х рр.: припинення масових репресій, реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Зміни в</p>	<p>Позначати на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України. Характеризувати сутність процесу лібералізації, реформи управління економікою в середині</p>

		<p>промисловості та сільському господарстві, соціальній сфері. Реформування управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 - початку 1960-х рр.</p> <p>Дати: Лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. – XX з'їзд КПРС; 1959 р. – утворення Української робітничо-селянської спілки.</p> <p>Персоналії: О. Кириченко, А. Горська, І. Дзюба, Л. Костенко, Л. Лук'яненко, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко.</p> <p>Поняття та терміни: «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство».</p>	<p>1950-1960-х рр., здобутки та особливості розвитку культури, сутність опозиційного руху.</p> <p>Визначати наслідки процесу лібералізації, економічних реформ для українського суспільства, причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР, причини виникнення та значення опозиційного руху.</p>
<p>29.</p>	<p>Україна у період загострення кризи радянської системи</p>	<p>Факти: Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 - початок 1980-х рр.). Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Конституція УРСР 1978 р. Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Тенденції розвитку соціальної сфери. Культура і духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.</p> <p>Дати: 1965 р. – реформи в сільському господарстві та промисловості («косигінська реформа»); 1972 р. – зміна політичного керівництва УРСР. В. Щербицький; 1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.</p> <p>Персоналії: В. Марченко, С. Параджанов, В. Романюк, М. Руденко, В. Стус, В. Чорновіл, П. Шелест, В. Щербицький.</p> <p>Поняття та терміни: «застій», «номенклатура»,</p>	<p>Характеризувати зміни в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр., ключові положення Конституції УРСР 1978 р., стан промисловості та сільського господарства, основні вимоги та напрями опозиційного руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політику русифікації.</p> <p>Визначати прояви політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, причини активізації опозиційного руху, здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери.</p>

		«дефіцит», «урбанізація», «русифікація», «самвидав», «правозахисник».	
30.	Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України	<p>Факти: Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Фінансове становище та рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, виникнення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Прийняття Декларації про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Проведення референдуму та виборів Президента України.</p> <p>Дати: Квітень 1985 р. – початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС; Вересень 1989 р. – виникнення Народний рух України за перебудову; Березень 1990 р. – перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України; 24 серпня 1991 р. – прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності України; 1 грудня 1991 р. – всеукраїнський референдум і вибори Президента України.</p> <p>Персоналії: В. Івашко, Л. Кравчук, І. Драч.</p> <p>Поняття та терміни: «перебудова», «гласність», «плюралізм».</p>	<p>Характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального та національного руху, падіння авторитету КПУ, формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності, соціально-економічна ситуація в УРСР.</p> <p>Визначати причини і наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні.</p>

		«багатопартійність», «суверенітет», «інфляція», «ринкові відносини».	
31.	Україна в умовах незалежності	<p>Факти: Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних сил. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Прийняття державної символіки, формування Інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Приватизація засобів виробництва. Лібералізація цін. Грошова реформа. Диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією. «Революція Гідності». Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Президентські вибори 2014 р. Антитерористична операція. Угода про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС).</p> <p>Дати: 6 грудня 1991 р. – заснування Збройних сил України; Липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України; 1995 р. – обрання України членом Ради Європи (РЕ); 28 червня 1996 р. – ухвалення Конституції України; Жовтень-грудень 2004 р. – «Помаранчева революція», обрання Президентом України В. Ющенка; 2008 р. – вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ); Листопад 2013 – лютий 2014 рр. – «Революція гідності»; 2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); Червень 2014 р. – обрання П. Порошенка Президентом</p>	

		<p>України.</p> <p>Персоналії: Л. Кучма, В. Ющенко, В. Янукович, П. Порошенко.</p> <p>Поняття та терміни: «революція на граніті», «Помаранчева революція», «Євромайдан», «Небесна сотня», «Революція Гідності», «сепаратизм», «антитерористична операція (АТО)», «анексія», «тимчасово окупована територія».</p>	
--	--	--	--

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Формування первісного суспільства на території України.
2. Становлення і розвиток державотворчої традиції на території України: киммерійці, скіфи, сармати, античні міста-держави Північного Причорномор'я.
3. Стародавні слов'яни.
4. Український народ – автохтон на своїй землі.
5. Трипільська культура в історії українського народу.
6. Утворення Русі-України держави. Перші київські князі.
7. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
8. Русь-Україна у часи феодальної роздробленості.
9. Законотворча діяльність Ярослава Мудрого.
10. Зовнішня політика Русі-України.
11. Галичина і Волинь у XI-XII ст.
12. Утворення Галицько-Волинського князівства. Князь Роман Мстиславич.
13. Галицько-Волинська держава в період громадянських воєн.
14. Король Данило Галицький, його внутрішня і зовнішня політика.
15. Галицько-Волинська Русь в останній третині XIII-першій половині XIV ст.
16. Роль Галицько-Волинської держави в історії України.

17. Галицько-Волинська держава у боротьбі із золото-ординським ігом.
18. Формування, устрій, суспільно-політичні відносини Литовсько-Руської держави.
19. Посилення польського наступу. Україна в складі Речі Посполитої.
20. Національно-культурний рух. Братства.
21. Берестейська церковна унія 1596 р. в історичній ретроспективі.
22. Виникнення козацтва: причини та сутність.
23. Утворення та розвиток Запорізької Січі.
24. Боротьба українських козаків проти зовнішньої агресії, соціального і національного гніту.
25. Козацькі повстання кінця XVI – 20-30-х рр. XVII ст.
26. Національно-культурницька діяльність українського козацтва.
27. Україна напередодні революції. Б. Хмельницький.
28. Початок Національно-визвольної революції. Ліквідація польсько-шляхетського режиму в Україні.
29. Становлення Української національної держави (1648-1657).
30. Договір між Україною і Московською державою (1654 р.) та його оцінка в історичній літературі.
31. Загострення українсько-московських відносин (1654-1657 рр.).
32. Богдан Хмельницький – видатний державний діяч і полководець, фундатор Української держави.
33. Зборівська битва (1649 р.) та її наслідки.
34. Битва під Батогом (1652 р.) та її наслідки.
35. Українська держава в період «Руїни».
36. Гетьманування І. Виговського і Ю. Хмельницького.
37. Боротьба старшини за владу: П. Тетеря та І. Брюховецький.
38. Україна в останній період Національно-визвольної революції. Гетьман П. Дорошенко.
39. Гетьманування І. Мазепи. Спроби вийти з-під протекторату Москви.
40. Перша українська конституція. Пилип Орлик.
41. Остаточна ліквідація політичної автономії України.
42. Запоріжжя, Слобожанщина, Правобережжя та Західна Україна в козацько-гетьманську добу.
43. Іван Мазепа – людина й історичний діяч.
44. Формування та боротьба карпатських опришків.
45. Політика російського царизму на українських землях у першій половині XIX ст.
46. Перша хвиля національного відродження (перша половина XIX ст.).
47. Кирило-Мефодіївське товариство.
48. «Українське питання» у 60-90-ті рр. XIX ст.
49. Роль Тараса Шевченка в духовному відродженні нації.
50. Валуєвський циркуляр (1863 р.) та Емський указ (1876 р.): два штрихи російського шовінізму в Україні.
51. Соціально-економічне та політичне становище західноукраїнських земель в кінці XVIII – у першій половині XIX ст.
52. «Весна народів» в Україні.
53. Піднесення суспільно-політичного та національного руху в другій половині XIX ст.
54. Іван Франко в суспільно-політичному житті Галичини.
55. Культурно-освітнє товариство «Просвіта»: створення та діяльність.
56. Суспільно-політичне становище Східної України в 1900-1914 рр.
57. Розвиток національно-визвольного руху в західноукраїнських землях на початку XX ст.

58. Україна в роки Першої світової війни.
59. Українські січові стрільці.
60. Виникнення та діяльність Української парламентської громади в I і II Державних думах.
61. Початки державного відродження України. Центральна Рада та її Універсали.
62. Гетьманська держава П. Скоропадського.
63. Діяльність Директорії УНР. С. Петлюра.
64. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки.
65. Втрата української державності внаслідок приєднання до більшовицької Росії: причини і наслідки.
66. Акт злуки УНР і ЗУНР в історії українського народу.
67. Встановлення комуністичного режиму в Україні. Створення УРСР.
68. Україна в умовах «воєнного комунізму» та непу.
69. Політика «коренізації», її особливості й наслідки на українських землях.
70. Україна в умовах великого терору 30-х рр. XX ст.
71. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні. Геноцид проти нації.
72. Польська політика на західноукраїнських землях в першій половині XX ст.
73. Діяльність політичних партій і рухів у Галичині та на Волині в першій половині XX ст.
74. Організація українських націоналістів: ідея та діяльність.
75. Початок Другої світової війни і Україна. Возз'єднання українських земель.
76. Українські землі в умовах окупації фашистською Німеччиною. Рух Опору.
77. Звільнення України від фашистських загарбників.
78. Післявоєнна відбудова та нова хвиля масових репресій другої половини 40-х – початку 50-х рр. XX ст. в Україні.
79. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 р. та його історичне значення.
80. Голод 1946-1947 рр. в Україні.
81. Культурницьке шістдесятництво в УРСР.
82. Наростання кризових явищ у соціально-економічному, політичному і культурному житті (друга половина 60-х – середина 80-х років XX ст.). Русифікація.
83. Розгортання правозахисного і дисидентського руху в Україні.
84. Пошуки шляхів модернізації суспільства. Суперечливість перебудовних процесів в Україні.
85. Початок національного відродження. Формування багатопартійності (кінець 80-х рр. XX ст.).
86. Становлення української державності в 1990-1991 рр. Повернення української національної символіки.
87. Утвердження національної державності (1991-2000 рр.).
88. Проблеми соціально-економічного та політичного реформування українського суспільства в добу незалежності.
89. Незалежна Україна на міжнародній арені.
90. Українсько-російські взаємини в період незалежності: декларації і реалії.
91. «Помаранчева революція» – причини та наслідки.
92. Президентство В. Януковича – поглиблення соціальної та економічної кризи. «Революція гідності».
93. Анексія Криму Російською Федерацією. Антитерористична операція на сході України.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ

Рівні навчальних досягнень	Бали	Оцінка	Критерії оцінювання знань абітурієнтів
I. Початковий 100-107 балів	1	«2» незадовільно	Абітурієнт може назвати одну-дві події, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти та з допомогою викладача знаходить їх на карті.
108-115 балів	2		Абітурієнт називає кілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; обирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так-ні»); має загальне уявлення про лічбу часу в історії, визначає послідовність подій (на рівні «раніше-пізніше»).
116-123 балів	3		Абітурієнт може двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так-ні»); має загальне уявлення про історичну карту.
II. Середній 124-133 балів	4	«3» задовільно	Абітурієнт може репродуктивно відтворити (у межах чотирьох-шести простих речень) частину навчального матеріалу теми; дати визначення історичних термінів, наведених у тексті підручника або названих екзаменатором; назвати одну-дві основні дати; показати на карті історико-географічний об'єкт.
134-140 балів	5		Абітурієнт може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання екзаменатора; визначити окремі ознаки історичних понять, назвати основні дати; за допомогою екзаменатора може показати на історичній карті основні місця подій.
141-149 балів	6		Абітурієнт загалом самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стисло характеристику історичній постаті (за алгоритмом), встановити послідовність подій; загалом правильно вживає історичні терміни; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою екзаменатора (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими, що подаються у підручнику).
III. Достатній 150-157 балів	7	«4» добре	Абітурієнт загалом послідовно і логічно, самостійно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів; «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду; встановлює послідовність і тривалість історичних подій; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань.

158-163 балів	8		Абітурієнт володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їх опису і наочного відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними явищами у межах теми, встановлює синхронність подій у межах теми; використовує легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом.
164-173 балів	9		Абітурієнт вільно оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичним явищам, визначення понять; загалом самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; встановлює синхронність подій у межах курсу; може аналізувати зміст історичної карти, узагальнювати та застосовувати набуті знання.
IV. Високий 174-181 балів	10		Абітурієнт упевнено оперує набутими знаннями і застосовує їх для розв'язання нових навчальних проблем; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх для характеристики подій, явищ, процесів; встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії.
182-191 балів	11	«5» відмінно	Абітурієнт володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має досить міцні навички роботи з історичною картою.
192-200 балів	12		Абітурієнт в повному обсязі опанував програмовий матеріал; має глибокі і міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичних явищ.

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

ЗРАЗОК

Харківський кооперативний торгово-економічний коледж

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

з дисципліни «Історія України» для проведення вступних випробувань для абітурієнтів, які вступають на денну форму навчання на основі повної загальної середньої освіти на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

1. Формування первісного суспільства на території України.
2. Битва під Батогом (1652 р.) та її наслідки.
3. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні. Геноцид проти нації.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Назва	Автор	Клас	Видавництво	Рік видання
1.	Історія України (підручник)	Гісем О.В.	7	Навчальна книга – Богдан	2015
2.	Історія України (підручник)	Гупан Н.М., Смагін І.І., Пометун І.І.	7	ВД «Освіта»	2015
3.	Історія України (підручник)	Свідерський Ю.Ю., Романишин Н.Ю., Ладиченко Т.В.	7	Грамота	2015
4.	Історія України (підручник)	Струкевич О.К., Романюк І.М., Пірус Т.П.	8	Грамота	2008
5.	Історія України (підручник)	Швидько Г.К.	8	Генеза	2008
6.	Історія України (підручник)	Власов В.С.	8	Генеза	2008
7.	Історія України (підручник)	Реєнт О., Малій О.	9	Генеза	2009
8.	Історія України (підручник)	Турченко Ф.Г., Мороко В.М.	9	Генеза	2009
9.	Історія України (підручник)	Кульчицький С.В., Лебедева Ю.Г.	10	Генеза	2010
10.	Історія України (підручник)	Реєнт О., Малій О.	10	Генеза	2010
11.	Історія України (підручник)	Кульчицький С.В., Лебедева Ю.Г.	11	Генеза	2011
12.	Історія України (підручник)	Пометун О.І., Гупан Н.М.	11	Синиця	2012
<i>Додаткові підручники та навчальні посібники</i>					
1.	Історія України (підручник)	Власов В.С.	7	Генеза	2015
2.	Історія України (підручник)	Гісем О.В., Мартинюк О.О.	8	«Ранок»	2008
3.	Історія України (підручник)	Струкевич О.К.	9	Грамота	2009
4.	Історія України (підручник)	Турченко Ф.Г.	10	Генеза	2008
5.	Історія України (підручник)	Турченко Ф.Г.	11	Генеза	2011